

sig ind, at der havde man den upartiske, rolige og sikke Afveelse af de Forskjellige, som komme der, og at der havde man netop, hvad man sætter Priis paa, den ligelige Stilling for Alle; det er desværre meget langt fra, at det er saaledes. Sagen er simpelthen, at Universitetsprofessorerne, hvor fortraffelige de end kunne være til, hvad der ligger nærmest for dem, paa ingen Maade i Reglen kunne anses for at være dem, der just bedst ere istand til at prøve dem, der komme fra Skolerne. Vist er det, at da jeg og flere, som her ere tilstede — saaledes f. Ex. det ærede Medlem, som nu sidder ligeoverfor mig (L. C. Larsen) — toge Examen, da var der netop med Undtagelse af een Professor ingen, der besad denne Gave. Og med Hensyn til Ligelighed vil jeg meget ønske, at de Herrer vilde tage Hensyn til een Ting. Naar disse Kjøbenhavnske Dreng, som de kaldes, der vare saa overmaade orienterede i Alt og saa særdeles kyndige, og som anvendte de sidste Aar til at høre Examensspørgsmaalene og derved bleve vant til alle de Rædsler, der kunde forekomme, gik op til Examen, saa kunde de tage imod, hvad der vilde foresalde, medens derimod de ulykkelige Provindsialister, som kom ind i splinternye Forhold, og hvem visse Professors Navne fyldte med Rædsel, ved Examen ikke kunde aabne Munden af Frygt. Det er ikke overdrevent, men den nøgne Sandhed. Der var endog en Rector, som i sit Program — jeg veed ikke, om jeg tør tage Noget let i det alvorlige Emne her — har udtalt for at retfærdiggjøre, at det gennem flere Aar gik hans Skole daarligt ved Examen herinde, at Grunden var den, at det nu var dyrere at gaae med Post og Dampskib fra Skolen hertil, end det var tidligere, saa at Eleverne nu maatte gaae med Smakken eller privat Leilighed, at de derved i Reglen bleve søyge, og at herved saagodt som al deres Kundskab var svunden bort, naar de kom her til Kjøbenhavn. Dette staaer at læse paa Prent. Noget Sandhed ligger der virkelig dert, og jeg troer derfor, at man gjør sig en falst Forestilling, hvis man troer, at man ved at henlægge Examen til Universitetet skulde faae foranstaltet en i høiere Grad upartisk

og grundtig Overhøring, eller at der derved skulde opnaaes større Ligelighed mellem de Forskjellige — tværtimod. Men naar man da med Hensyn til Skolerne meente, at de ogsaa have Mangler, saa siger jeg: ja, det kan ikke være anderledes; jeg vil sige som et meget udmærket Medlem af den norske Commission: lader os ikke drive det op til saa stor en Sag; om der er lidt Forskel i Bedømmelsen paa det ene eller det andet Sted, det gjør ikke Noget. Lader os ikke drømme om overdrevne Herligheder, der opnaaes ved Examen, lader os ikke lægge for Meget dert; hvad det kommer an paa, det er, at Skolen i Virkeligheden giver en saa ønskelig og saa sund Uddannelse af de forskjellige Gøner hos de Bedkommende som muligt, og at der i Skolen er saamegen Frihed som muligt, saa at Skolen selv er istand til at ordne sin Underviisning. Det er ganske vist, at der kan ske Misbrug, men de kunne ske overalt, og der er jo dog ikke saa Forfærdeligt at befrygte. Det er et stort Gode, at Skolen selv har sit Maal, og at man ikke skal være nødt til at faae kyndige Folk til at udspeculere, hvad man egentlig skal passe paa i Skolen, saaledes som det tidligere var Tilfældet. Jeg troer, at man vil skade hele Underviisningen, hvis man nu gjør Forandring i den Henseende. I Norge, hvor man endnu har det Gamle, kom Commissionen til den bestemte Erkendelse, at man maatte gaae bort derfra. Det blev sagt, at man skulde sætte en Examenscommission istedet, men Resultatet blev dog det, at Examen vedblev at være ved Universitetet. Men man skal vel lægge Mærke til, at der er det heelt forskjelligt fra vore Forhold, thi der har denne Examen bestandig været afholdt ved Universitetet, hos os er derimod Forandringen engang skeet, Examen har jo nu gennem 20 Aar ikke været ved Universitetet, og dette er i høj Grad blevet paafføjet af Skolerne. Man kan træffe paa mærkværdige Personer — man træffer jo paa saamange — men jeg har dog ondt ved at troe, at man slet ikke skulde støde paa Noget, som havde sagt, at det vilde være stor Skade, der tilføiedes Skolerne, og det ikke for Lærerne selv, som jo derved kunde slippe for megen Besværlighed, men for hele